Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
prednesené 8. septembra 2016 [1]

Vec C-584/15

Glencore Céréales France
proti
Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer)

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Tribunal administratif de Melun (Správny súd v Melune, Francúzsko)]

„Vymáhanie neprávom vyplatenej pomoci — Dlžné úroky — Premlčacia doba — Začiatok plynutia lehoty — Prerušenie lehoty — Maximálna hranica"

1. Premlčanie je jedným z klasických právnych pojmov, ktorý odolal zmenám, ktoré prináša čas. Bezpochyby preto Karl Friedrich von Savigny už v roku 1841 povedal, že premlčanie patrí „k najdôležitejším a najosožnejším právnym inštitútom". [2] Vzhľadom na okolnosti tejto veci možno dodať, že je tiež jedným z právnych inštitútov, ktoré vyvolávajú najväčšie aplikačné ťažkosti.

2. Spoločnosti Glencore Céréales France (ďalej len „Glencore") bola uložená povinnosť vrátiť príslušnej francúzskej inštitúcii vývoznú pomoc, ktorú neoprávnene získala. Keď ju táto inštitúcia neskôr vyzvala, aby zaplatila úroky zo sumy, ktorú mala vrátiť, Glencore namietala premlčanie, pričom najmä tvrdila, že suma úrokov nebola uvedená vo výzve na uhradenie hlavnej pohľadávky.

3. Vzhľadom na to, že vývozná pomoc pochádzala z európskych zdrojov, spor sa dotýka finančných záujmov Únie, ktoré sú predmetom nariadenia (ES, Euratom) č. 2988/95 [3], ktoré je horizontálnym predpisom na boj proti podvodom. Prejednávaný návrh na začatie prejudiciálneho konania umožní spresniť súčasnú rozsiahlu judikatúru týkajúcu sa iných aspektov tohto predpisu, tento raz v súvislosti s nárokom na úroky.

1 — Jazyk prednesu: španielčina.

2 — „Die Klagverjährung gehört unter die wichtigsten und wohlthätigsten Rechtsinstitute". In: *System des heutigen römischen Rechts*. Zv. 5. Berlin, 1841, s. 272.

3 — Nariadenie Rady z 18. decembra 1995 o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev (Ú. v. ES L 312, 1995, s. 1; Mim. vyd. 01/001, s. 340).

I – Právny rámec

A – *Právo Únie*

Nariadenie č. 2988/95

4. Vo štvrtom a piatom odôvodnení sa uvádza:

„Keďže účinnosť boja proti podvodom na finančných záujmoch [poškodzujúcim finančné záujmy – *neoficiálny preklad*] spoločenstva si vyžaduje prijatie spoločného právneho rámca pre všetky oblasti, ktoré sú upravené politikami spoločenstva;

keďže protiprávne konanie a správne opatrenia a sankcie, ktoré sa naň vzťahujú, sú ustanovené v odvetvových predpisoch v súlade s týmto nariadením“.

5. Deviate odôvodnenie stanovuje:

„keďže opatrenia a sankcie spoločenstva ustanovené v súlade s cieľmi spoločnej poľnohospodárskej politiky tvoria integrálnu súčasť systémov pomoci; keďže sledujú svoje vlastné ciele…; keďže je potrebné zabezpečiť ich efektívnosť okamžitou účinnosťou pravidiel spoločenstva…“.

6. Podľa článku 1 s názvom „Všeobecné zásady“:

„1. Na účely ochrany finančných záujmov [Únie] sa týmto prijíma všeobecná úprava týkajúca sa… správnych opatrení a sankcií, ktoré sa týkajú protiprávneho konania s ohľadom na právo spoločenstva.

2. ‚Nezrovnalosť‘ je akékoľvek porušenie ustanovenia práva [Únie] vyplývajúce z konania alebo opomenutia hospodárskeho subjektu, dôsledkom čoho je alebo by bolo poškodenie všeobecného rozpočtu spoločenstiev alebo rozpočtov nimi spravovaných, buď zmenšením, alebo stratou výnosov plynúcich z vlastných zdrojov vyberaných priamo v mene [Únie] alebo neoprávnenou výdajovou položkou.“

7. V súlade s článkom 3:

„1. Premlčacia doba konania je štyri roky od času spáchania nezrovnalosti uvedenej v článku 1 ods. 1 …

V prípade pokračujúcej alebo opakujúcej sa nezrovnalosti, premlčacia doba začína plynúť odo dňa, keď sa nezrovnalosť skončila. …

Premlčacia doba sa prerušuje pri akomkoľvek akte príslušného orgánu, o ktorom je daná osoba upovedomená a týka sa vyšetrovania alebo právneho konania v súvislosti s nezrovnalosťou. Premlčacia doba začína plynúť znova po každom akte prerušenia.

Premlčanie sa však stane účinným najneskôr v deň, keď vyprší dvojnásobok premlčacej doby bez toho, aby príslušný orgán uložil sankciu, s výnimkou prípadu, keď bolo správne konanie prerušené v zmysle článku 6 ods. 1.

2. Lehota na vykonanie rozhodnutia ukladajúceho správnu sankciu je tri roky. …

Prípady prerušenia premlčacej doby a prerušenia správneho konania [Prípady prerušenia a pozastavenia – *neoficiálny preklad*] sú upravené príslušnými ustanoveniami vnútroštátneho práva.

3. Členské štáty si zachovávajú možnosť uplatňovať dlhšie doby a lehoty ako tie, ktoré sú ustanovené v odsekoch 1 a 2 v tomto poradí.“

8. V zmysle článku 4:

„1. Je všeobecným pravidlom, že pri akejkoľvek nezrovnalosti sa neprávom získaná výhoda odníme:

— povinnosťou zaplatiť alebo vrátiť dlžné alebo neprávom získané sumy,

…

2. Uplatnenie opatrení uvedených v odseku 1 sa obmedzí na zrušenie poskytnutej výhody chody [výhody zvýšenej – *neoficiálny preklad*], ak je tak ustanovené, na úrok [o úrok – *neoficiálny preklad*] určený na základe paušálnej sadzby.

…“

Odvetvová právna úprava

a) Vývozné náhrady za poľnohospodárske výrobky

9. Nariadenie Komisie (EHS) č. 3665/87 z 27. novembra 1987, ktorým sa ustanovujú spoločné podrobné pravidlá uplatňovania vývozných náhrad za poľnohospodárske výrobky [*neoficiálny preklad*] [4], bolo zrušené nariadením Komisie (ES) č. 800/1999 z 15. apríla 1999 [5], ale z hľadiska *ratione temporis* sa vzťahuje na skutkové okolnosti sporu vo veci samej, a to v znení zmenenom a doplnenom nariadením (ES) č. 495/97 [6].

10. Článok 11 ods. 3 nariadenia č. 3665/87 stanovuje:

„… v prípade neoprávneného vyplatenia náhrady je príjemca povinný vrátiť neoprávnene získané sumy – po zohľadnení sankcií uplatniteľných podľa odseku 1 prvého pododseku – zvýšené o úroky vypočítané za čas, ktorý uplynul od vyplatenia náhrad po ich vrátenie. Avšak:

…

b) ak bola colná zábezpeka vrátená, príjemca zaplatí takú časť colnej zábezpeky, ktorá by bola zhabaná, plus úrok vypočítaný od dátumu vrátenia colnej zábezpeky po deň, ktorý predchádza platbe.

…“ *[neoficiálny preklad]*

4 — Ú. v. ES L 351, 1987, s. 1.

5 — Názov tohto nariadenia je v podstate rovnaký (Ú. v. ES L 102, 1999, s. 11; Mim. vyd. 03/025, s. 129).

6 — Nariadenie Komisie z 18. marca 1997, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie č. 3665/87 a nariadenie (EHS) č. 3719/88, ktorým sa ustanovujú spoločné podrobné pravidlá pre uplatňovanie systému dovozných a vývozných povolení a osvedčení s vopred stanovenou sadzbou náhrady na poľnohospodárske výrobky [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 77, 1997, s. 12).

b) Overovanie produktov v režime intervencie

11. Hoci nariadenie Komisie (EHS) č. 3002/92 zo 16. októbra 1992 o ustanovení spoločných podrobných pravidiel na overovanie použitia a/alebo miesta určenia intervenčných produktov[7] bolo zrušené a nahradené nariadením Komisie (ES) č. 1130/2009 z 24. novembra 2009[8] s rovnakým názvom, z hľadiska *ratione temporis* sa naďalej vzťahuje na skutkové okolnosti sporu vo veci samej, a to v znení zmenenom a doplnenom nariadením Komisie (ES) č. 770/96 z 26. apríla 1996[9].

12. V súlade s článkom 5a ods. 1 nariadenia č. 3002/92:

„1. Ak sa po uvoľnení celej zábezpeky uvedenej v článku 5 alebo jej časti zistí, že výrobky alebo ich časť nedosiahli predpísané použitie a/alebo miesto určenia, príslušný orgán členského štátu… bude požadovať…, aby príslušný prevádzkovateľ uhradil sumu rovnajúcu sa výške zábezpeky, ktorá by prepadla, keby sa toto porušenie zohľadnilo pred uvoľnením zábezpeky. Táto suma sa zvýši o úrok vypočítaný odo dňa uvoľnenia do dňa, ktorý predchádza dátumu platby.

Prijatie sumy uvedenej v predchádzajúcom pododseku príslušným orgánom predstavuje vrátenie neoprávnene poskytnutej hospodárskej výhody.“

B – *Francúzske občianske právo*

13. Zákonom č. 2008-561 zo 17. júna 2008[10] boli zavedené nové všeobecné pravidlá premlčania stanovené v článku 2224 občianskeho zákonníka, podľa ktorého:

„Premlčacia doba pre všetky osobné žaloby alebo žaloby týkajúce sa hnuteľných vecí je päť rokov odo dňa, keď sa držiteľ práva dozvedel alebo mohol dozvedieť o skutočnostiach, ktoré mu umožňujú uplatniť si právny nárok.“

II – Skutkové okolnosti sporu

14. Dňa 26. mája 1999 spoločnosť Glencore získala licenciu na vývoz 3 300 ton nebaleného sladového jačmeňa s výhodou vývoznej náhrady zo strany Spoločenstva.

15. Na základe kontroly vykonanej colným úradom, pri ktorej boli zistené nezrovnalosti súvisiace s naložením obilnín na plavidlá určené na ich vývoz, Office national interprofessionnel des céréales[11] vydal proti spoločnosti Glencore platobný výmer na sumu 93 933,85 eura, ktorý bol oznámený 25. februára 2004[12].

16. Od mája do septembra 2000 podala Glencore vývozné colné vyhlásenia na vývoz 43 630,130 tony intervenčnej pšenice obyčajnej.

7 — Ú. v. ES L 301, 1992, s. 17; Mim. vyd. 02/004, s. 297.

8 — Ú. v. EÚ L 305, 2009, s. 5.

9 — Ú. v. ES L 104, 1996, s. 13.

10 — Loi portant réforme de la prescription en matière civile (JORF č. 141 z 18. júna 2008, s. 9856) (zákon o reforme premlčania v občianskych veciach).

11 — Národný medziodvetvový úrad pre obilniny, ktorý je teraz súčasťou FranceAgriMer, bol verejnoprávnou inštitúciou, ktorej úlohou bolo podporovať spoluprácu medzi odvetviami poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, zabezpečiť poznatky o trhoch a ich organizáciu a tiež spravovať verejnú pomoc z vnútroštátnych zdrojov alebo zo zdrojov Únie.

12 — Táto suma sa skladala zo sumy 60 026,91 eura týkajúcej sa vrátenia vývozných náhrad, sumy 30 013,46 eura, ktorá predstavovala sankciu vo výške 50 % vrátenej sumy, a sumy 3 893,48 eura zodpovedajúcej penalizácii v sadzbe 15 %.

17. Colný úrad zistil nezrovnalosti súvisiace s uchovávaním obilnín pred ich vývozom, na základe ktorých Office national interprofessionnel des céréales vydal 30. novembra 2005 tri platobné výmery na sumy 113 685,40 eura, 22 285,60 eura a 934 598,28 eura. Tieto platobné výmery boli oznámené spoločnosti Glencore listom z 5. januára 2006.

18. Po tom, čo Glencore neúspešne napadla na súde platobné výmery, ktoré jej ukladali povinnosť vrátiť neoprávnene získanú pomoc Spoločenstva, zaplatila požadované sumy 6. apríla 2010 (sumu týkajúcu sa vývozu jačmeňa) a 27. septembra 2010 (sumu týkajúcu sa vývozu pšenice).

19. Dňa 16. apríla 2013 FranceAgriMer [13] vyzval spoločnosť Glencore, aby mu zaplatila sumu 289 569,05 eura predstavujúcu úroky z neoprávnene získanej pomoci. [14] K tomuto rozhodnutiu bol pripojený nový platobný výmer na uvedenú sumu z 12. apríla 2013, ktorý bol oznámený listom zo 16. apríla 2013.

20. Glencore navrhla, aby vnútroštátny súd zrušil rozhodnutia zo 16. apríla 2013 a platobný výmer z 12. apríla 2013, pričom v súvislosti s právom Únie namietala premlčanie úrokov na základe článku 3 ods. 1 prvého a štvrtého pododseku nariadenia č. 2988/95.

III – Prejudiciálne otázky

21. Vzhľadom na to, že bolo potrebné podať výklad článku 3 nariadenia č. 2988/95, Tribunal administratif de Melun (Správny súd v Melune, Francúzsko) rozhodol, že položí Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

„1. Možno zo znenia rozhodnutia z 9. marca 2012 vo veci… Pfeifer & Langen [(C-564/10)] vyvodiť, že článok 3 nariadenia č. 2988/95, ktorým sa ustanovuje režim premlčania v práve [Únie], sa uplatní na opatrenia na dosiahnutie úhrady dlžných úrokov podľa článku 52 nariadenia… č. 800/1999 a článku 5a nariadenia… č. 770/96?

2. Má sa pohľadávka týkajúca sa úrokov považovať za pohľadávku, ktorá svojou povahou vyplýva z ‚pokračujúcej a opakujúcej sa' nezrovnalosti, ktorá sa skončila v deň úhrady istiny, čím sa začiatok premlčacej lehoty nároku posunul až na tento dátum?

3. V prípade zápornej odpovede na druhú otázku, má sa začiatok premlčacej lehoty stanoviť na deň spáchania nezrovnalosti, ktorá viedla k vzniku hlavnej pohľadávky, alebo sa môže stanoviť len na deň vyplatenia pomoci alebo uvoľnenia colnej zábezpeky, ktorý zodpovedá dňu, od ktorého sa počítajú uvedené úroky?

4. Má sa na účely uplatnenia pravidiel premlčania stanovených v nariadení č. 2988/95 vychádzať z toho, že akýkoľvek akt spôsobujúci prerušenie premlčacej doby hlavnej pohľadávky spôsobuje tiež prerušenie plynúcej premlčacej doby nároku na úroky, a to aj v prípade, že tieto úroky neboli uvedené v aktoch, ktoré spôsobili prerušenie premlčacej doby hlavnej pohľadávky?

5. Nastane premlčanie v deň uplynutia maximálnej lehoty stanovenej v článku 3 ods. 1 štvrtom pododseku nariadenia č. 2988/95, ak platobná agentúra v tejto lehote požiada o vrátenie neoprávnene poskytnutej pomoci bez toho, aby súčasne požiadala o úhradu úrokov?

13 — Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer – subjekt, ktorý vstúpil do práv Office national interprofessionnel des céréales (pozri poznámku pod čiarou 11 týchto návrhov).

14 — Z tejto sumy pripadalo 263 503,05 eura na úroky za pomoc na pšenicu obyčajnú a 26 066 eur na úroky za pomoc na jačmeň.

6. Mohla všeobecná päťročná premlčacia lehota, zavedená do vnútroštátneho práva v článku 2224 občianskeho zákonníka zákonom č. 2008-561 zo 17. júna 2008, nahradiť v prípade premlčaní, ktoré ku dňu nadobudnutia účinnosti tohto zákona ešte nenastali, štvorročnú premlčaciu dobu stanovenú nariadením č. 2988/95 na základe výnimky stanovenej v článku 3 ods. 3 uvedeného nariadenia?“

IV – Konanie na Súdnom dvore

22. Návrh na začatie prejudiciálneho konania bol doručený do kancelárie Súdneho dvora 11. novembra 2015.

23. Glencore, francúzska vláda a Európska komisia predložili písomné pripomienky v lehote stanovenej v článku 23 druhom odseku Štatútu Súdneho dvora a zúčastnili sa na pojednávaní, ktoré sa konalo 9. júna 2016.

V – Posúdenie

A – *Úvodné poznámky*

24. Považujem za vhodné na úvod uviesť jedno spresnenie, ktoré pomôže pochopiť (nie príliš šťastnú) formuláciu kľúčového ustanovenia v tomto spore, ktorým je článok 3 nariadenia č. 2988/95. Použitie slovného spojenia „premlčacia doba konania“ [15] v článku 3 ods. 1 prvom pododseku môže byť mätúce. Napriek zdaniu nejde o premlčaciu dobu „konania“ ako takého [16], ale o lehotu na uplatnenie nároku (v tomto prípade nároku správneho orgánu) na vymoženie finančných prostriedkov, ktoré boli neoprávnene vyplatené prijímajúcej spoločnosti z európskych zdrojov.

25. Treba pripomenúť, že premlčanie je jedným zo spôsobov zániku práva (resp. nároku na uplatnenie práva v súdnom konaní ako procesného práva) v dôsledku toho, že držiteľ práva je určitý čas nečinný. Článok 3 nariadenia č. 2988/95 určuje správnemu orgánu maximálnu štvorročnú lehotu (ktorú možno prerušiť) od spáchania nezrovnalosti na vymoženie súm, ktoré boli neprávom vyplatené hospodárskemu subjektu. Pripomínam, že práve toto právo domáhať sa vrátenia uvedených súm zaniká po štyroch rokoch, ak sa právo neuplatní.

26. Je tiež vhodné uviesť druhú poznámku. Keďže príslušný správny orgán môže počas týchto štyroch rokov konať v súvislosti s nezrovnalosťou, ku ktorej údajne došlo, jeho konanie môže viesť a) k prerušeniu lehoty akýmkoľvek vyšetrovacím úkonom vo veci, ktorý dostatočne presne vymedzuje činnosti, ktorých sa týkajú podozrenia z nezrovnalostí [17], pričom musí rozhodnúť do ôsmich rokov [18], alebo b) k vydaniu rozhodnutia, ktorého predmetom je správne opatrenie podľa článku 4 alebo jedna zo sankcií uvedených v článku 5 nariadenia č. 2988/95.

15 — Tento posledný uvedený pojem je navyše v niektorých z posudzovaných jazykových verzií nejasný (vo francúzskej verzii „poursuites“, v anglickej verzii „proceedings“, v nemeckej verzii „Verfolgung“, v talianskej verzii „azioni giudiziarie“, v holandskej verzii „vervolging“, v portugalskej verzii „procedimento“ a vo švédskej verzii „vidta åtgärder“) a zrejme by bolo vhodné nahradiť ho iným pojmom, ktorý viac zodpovedá administratívnemu kontextu nariadenia.

16 — Na konanie sa nevzťahuje premlčacia doba, ale prekluzívna lehota.

17 — Rozsudok z 11. júna 2015, Pfeifer & Langen (C-52/14, ďalej len rozsudok „Pfeifer & Langen II“, EU:C:2015:381, bod 46).

18 — Bodom 26 rozsudku z 3. septembra 2015, Sodiaal International (C-383/14, EU:C:2015:541), bolo rozšírené uplatnenie osemročnej maximálnej premlčacej doby podľa článku 3 ods. 1 štvrtého pododseku na správne opatrenia v zmysle článku 4 toho istého nariadenia.

27. Moja tretia a posledná úvodná poznámka sa týka skutočnosti, o ktorej sa diskutovalo na pojednávaní a ktorá síce nevyplýva z uznesenia vnútroštátneho súdu, ale môže mať význam pre výsledok tohto sporu: francúzska vláda jednoznačne potvrdila, že francúzske orgány v praxi až do roku 2010 nežiadali úroky v prípadoch vrátenia pomoci Spoločenstva z týchto dôvodov. [19]

B – *O prvej prejudiciálnej otázke*

1. Pripomienky účastníkov konania

28. Všetci traja účastníci konania, ktorí predložili vyjadrenia, jednomyseľne navrhujú odpovedať na prvú prejudiciálnu otázku kladne.

29. Glencore a francúzska vláda sa domnievajú, že v rozsudku Pfeifer & Langen [20] Súdny dvor implicitne, no nevyhnutne [21] uznal, že ak sú úroky splatné na základe dvoch predpisov práva Únie [22], premlčacia doba uvedená v nariadení č. 2988/95 sa uplatní na nárok na úroky z hlavnej pohľadávky.

30. Podľa Komisie z článku 4 ods. 2 nariadenia č. 2988/95 vyplýva, že vymáhanie úrokov je jedným zo správnych opatrení, ktoré slúžia na postih nezrovnalosti. Ich zaplatenie je výslovne stanovené v sekundárnom práve Únie a dotýka sa finančných záujmov Únie.

31. Komisia navyše uvádza, že článok 3 ods. 1 nariadenia č. 2988/95 stanovuje minimálnu harmonizáciu s cieľom zaručiť, aby sa na opatrenia na ochranu finančných záujmov Únie nevzťahovali kratšie premlčacie doby, než aké sú uvedené v tomto ustanovení.

2. Posúdenie

32. Vnútroštátny súd sa pýta Súdneho dvora, či rozsudok Pfeifer & Langen I [23] môže byť vykladaný *a contrario sensu*. V prípade kladnej odpovede na túto otázku žiada o zodpovedanie ostatných otázok, keďže úroky, ktoré sú predmetom sporu, vznikli na základe odvetvových predpisov práva Únie.

33. V rozsudku Pfeifer & Langen I totiž Súdny dvor konštatoval, že nariadenie č. 2988/95 sa neuplatní, lebo v danom prípade úroky neboli splatné na základe predpisu práva Únie, ale na základe iných vnútroštátnych predpisov. Je teda logické a obozretné, že vnútroštátny súd sa chce uistiť, či možno z uvedeného rozsudku *a contrario sensu* vyvodiť záver, že citované nariadenie sa uplatní.

34. Súhlasím s účastníkmi tohto konania v tom, že záver, ktorý navrhuje vnútroštátny súd, je správny.

19 — Dňa 8. apríla 2010 FranceAgriMer zaslal všetkým hospodárskym subjektom v danom odvetví oznámenie o tom, že mení svoju politiku v oblasti úrokov.

20 — Rozsudok z 29. marca 2012, C-564/10 (ďalej len „rozsudok Pfeifer & Langen I“, EU:C:2012:190).

21 — Poukazujú na body 42 až 47 a bod 50 rozsudku Pfeifer & Langen I.

22 — Článok 11 ods. 3 nariadenia č. 3665/87 a článok 5a nariadenia č. 3002/92.

23 — Podľa tohto rozsudku sa premlčacia doba podľa článku 3 nariadenia č. 2988/95 na vymáhanie hlavnej pohľadávky, ktorá zodpovedá vráteniu výhody, ktorá bola neoprávnene získaná z rozpočtu Únie, neuplatní na vymáhanie úrokov vzniknutých z tejto pohľadávky, pokiaľ tieto úroky nie sú dlžné na základe práva Únie, ale len na základe povinnosti vyplývajúcej z vnútroštátneho práva.

35. Tento záver potvrdzujú jednak článok 4 ods. 2 nariadenia č. 2988/95 (popri zrušení neoprávnene získanej výhody možno prípadne vymáhať aj úroky) a jednak rozsudok Pfeifer & Langen I, v ktorom sa spomína prípadná existencia odvetvovej právnej úpravy Únie, ktorá stanovuje nárok na úroky.[24] Na tieto úroky by sa uplatnil režim článku 3 ods. 1 uvedeného nariadenia. Zo systematického hľadiska navyše v tom istom rozsudku bolo spresnené[25], že režim premlčania podľa článku 3 sa nemá vzťahovať na úroky, ktoré nie sú splatné na základe odvetvovej právnej úpravy Únie, ale sú splatné na základe vnútroštátneho práva.

36. Súčasťou *ratio decidendi* citovaného rozsudku Pfeifer & Langen I sú teda skutočnosti, ktoré svedčia o stanovisku Súdneho dvora: ak existuje odvetvová právna úprava Únie, podľa ktorej sa majú vybrať úroky (popri vrátení súm neoprávnene získaných hospodárskymi subjektmi z rozpočtu Únie), v zásade sa uplatnia pravidlá premlčania uvedené v článku 3 nariadenia č. 2988/95.

37. Ak toto konštatovanie uplatníme na spor vo veci samej, vzhľadom na to, že článok 11 ods. 3 nariadenia č. 3665/87 a článok 5a nariadenia č. 3002/92 stanovujú nárok na úroky (jednak v oblasti režimu vývozných náhrad za poľnohospodárske výrobky a jednak v oblasti overovania použitia alebo miesta určenia intervenčných produktov), pričom ani jeden z týchto predpisov nestanovuje osobitné pravidlá týkajúce sa premlčania, na tento nárok sa uplatní všeobecná, resp. prierezová právna úprava, ktorou je článok 3 nariadenia č. 2988/95.

38. Navrhujem teda odpovedať na prvú otázku tak, že článok 3 ods. 1 nariadenia č. 2988/95 sa uplatní na nárok na úroky splatné na základe opatrení prijatých v súlade s článkom 11 ods. 3 nariadenia č. 3665/87 a článkom 5a nariadenia č. 3002/92.

C – *O druhej až piatej prejudiciálnej otázke*

1. Výklad otázok

39. Svojou druhou až piatou otázkou, ktoré možno zodpovedať súčasne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, ako sa má uplatniť premlčanie podľa článku 3 nariadenia č. 2988/95 na nárok na úroky z neoprávnene prijatých súm v rámci režimu vývozných náhrad a intervenčných poľnohospodárskych produktov.

40. Tieto otázky vychádzajú do veľkej miery z tvrdení účastníkov konania na vnútroštátnom súde a zameriavajú sa na *dies a quo* pri počítaní lehoty[26] a na prípadný vplyv skutočnosti, že vo výzvach na vrátenie pomoci nie sú uvedené úroky, na premlčacie doby (tak na všeobecnú podľa článku 3 ods. 1 prvého pododseku nariadenia č. 2988/95, ako aj na mimoriadnu podľa článku 3 ods. 1 štvrtého pododseku tohto nariadenia)[27].

24 — Bod 42.

25 — V bode 50 tohto rozsudku.

26 — Druhá a tretia otázka.

27 — Štvrtá a piata otázka.

2. Pripomienky účastníkov konania

41. Pokiaľ ide o *dies a quo*, Glencore zastáva názor, že vzhľadom na to, že nárok na úroky má akcesorický charakter vo vzťahu k istine, so zreteľom na judikatúru týkajúcu sa tohto pojmu [28] výber úrokov nie je založený na pokračujúcej alebo opakujúcej sa nezrovnalosti v zmysle článku 3 ods. 1 tretieho pododseku nariadenia č. 2988/95. Tiež sa domnieva, že začiatok premlčacej doby sa zhoduje s dňom, keď došlo k nezrovnalosti, alebo alternatívne s dňom, keď začali plynúť úroky, ale v žiadnom prípade s dňom zistenia nezrovnalosti alebo s dňom vymoženia dlhu. [29]

42. Čo sa týka neexistencie zmienky o úrokoch vo výzvach na vrátenie pomoci, Glencore uvádza, že akt, ktorý predstavoval výzvu na splatenie hlavnej pohľadávky, nespĺňa požiadavky presnosti stanovené judikatúrou [30], a že by bolo v rozpore so zásadou právnej istoty domnievať sa, že jeho súčasťou boli úroky, lebo tieto v ňom neboli spomenuté. V každom prípade v spore vo veci samej sa nároky na úroky už premlčali uplynutím štvorročnej lehoty od výziev na vrátenie hlavných pohľadávok.

43. V súvislosti s mimoriadnou osemročnou premlčacou dobou Glencore uvádza, že táto otázka bola vyriešená rozsudkom Sodiaal International [31], v ktorom bolo potvrdené, že konečný termín stanovený v článku 3 ods. 1 štvrtom pododseku nariadenia č. 2988/95 sa vzťahuje aj na opatrenie v zmysle článku 4 toho istého nariadenia, pokiaľ ho stanovuje odvetvový predpis Únie. Neuvedenie úrokov vo výzvach na vrátenie neoprávnene prijatých súm spôsobilo uplynutie mimoriadnej premlčacej doby, pričom FranceAgriMer uplatnila nárok na tieto úroky oneskorene.

44. Francúzska vláda tvrdí, že vzhľadom na to, že úroky majú akcesorický charakter vo vzťahu k istine a že dôvodom ich splatnosti je neuhradenie hlavnej pohľadávky, premlčacia doba nároku na úroky začína plynúť okamihom zaplatenia hlavnej pohľadávky. Okrem toho, keďže dlh na úrokoch spôsobuje účinky nepretržite počas celého obdobia neuhradenia hlavnej pohľadávky, tento dlh predstavuje „opakujúcu sa nezrovnalosť“ v zmysle nariadenia č. 2988/95.

45. Táto vláda uvádza, že dátum začatia plynutia premlčacej doby nároku na úroky sa nezhoduje s dátumom začatia plynutia premlčacej doby hlavnej pohľadávky, lebo v tomto okamihu úroky ešte neboli splatné. V súvislosti s neoddeliteľnosťou oboch nárokov tiež popiera možnosť uplatniť rozsudok Pfeifer & Langen I, v bode 51 ktorého bola spomenutá akcesorická povaha nároku na úroky len v prípade, o ktorý v prejednávanej veci nejde, keď je hlavná pohľadávka premlčaná.

46. Ak by sa Súdny dvor rozhodol neoddeliť nárok na úroky od nezrovnalosti, ktorá spôsobila hlavnú pohľadávku, francúzska vláda navrhuje, aby sa nárok na úroky považoval za určitý druh sankčného správneho rozhodnutia, na ktorom je založená hlavná pohľadávka. V súlade s článkom 3 ods. 2 nariadenia č. 2988/95, ktorý stanovuje trojročnú premlčaciu dobu na vykonanie sankčného rozhodnutia, ktorá plynie odo dňa, keď toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť, a vzhľadom na to, že Glencore najprv napadla na súdoch obe rozhodnutia, o ktoré ide v prejednávanej veci, a následne uhradila pohľadávky, ktoré v nich boli uvedené, premlčacia doba úrokov plynie od ich uhradenia.

47. So zreteľom na toto posledné uvedené kritérium francúzska vláda zastáva názor, že neuvedenie nároku na úroky vo výzve na uhradenie hlavnej pohľadávky je nepodstatné, lebo premlčacia doba nároku na úroky v tomto spore ešte neuplynula.

28 — Odkazuje na rozsudky z 11. januára 2007, Vonk Dairy Products (C-279/05, EU:C:2007:18, bod 41), a Pfeifer & Langen II (bod 52).

29 — V tejto súvislosti poukazuje na rozsudky Pfeifer & Langen II (bod 67) a zo 6. októbra 2015, Firma Ernst Kollmer Fleischimport und -export (C-59/14, EU:C:2015:660, bod 27).

30 — Odvoláva sa na rozsudky Pfeifer & Langen II (bod 40) a z 24. júna 2004, Handlbauer (C-278/02, EU:C:2004:388, bod 40).

31 — Rozsudok z 3. septembra 2015 (C-383/14, EU:C:2015:541).

48. Podľa Komisie článok 3 ods. 1 nariadenia č. 2988/95 upravuje premlčanie konania, ktorého cieľom je odstrániť nezrovnalosť, ale nárok na úroky je aj napriek svojej akcesorickej povahe predmetom iného konania než hlavná pohľadávka. Komisia ďalej uvádza, že vzhľadom na to, že článok 11 ods. 3 nariadenia č. 3665/87 vyžaduje, aby sa úroky vypočítali za obdobie od vyplatenia neoprávnene prijatej výhody do jej vrátenia, nárok na úroky reálne možno žiadať len od okamihu, keď hospodársky subjekt vrátil príslušnému orgánu sumu, ktorá zodpovedá hlavnej pohľadávke.

49. Komisia súhlasí s tvrdením francúzskej vlády, že nárok na úroky má pokračujúci charakter. V súvislosti s maximálnou premlčacou dobou stanovenou v článku 3 ods. 1 štvrtom pododseku nariadenia č. 2988/95 uvádza, že v prejednávanom prípade táto doba ešte neuplynula, lebo začala plynúť zaplatením hlavných pohľadávok. [32]

50. Pre prípad, že by Súdny dvor dospel k záveru, že dlh na úrokoch nepredstavuje pokračujúcu nezrovnalosť, Komisia zdôrazňuje akcesorickú povahu tohto nároku vo vzťahu k hlavnej pohľadávke, čo podľa jej názoru odôvodňuje, aby prerušenie premlčania z dôvodu konania, ktorého cieľom je vymôcť hlavnú pohľadávku, viedlo tiež k prerušeniu premlčania ohľadom nároku na úroky.

3. Posúdenie

a) O úrokoch a ich premlčaní podľa nariadenia č. 2988/95

51. V rámci nariadenia č. 2988/95 výber úrokov nepredstavuje sankciu [33] a má dvojaký cieľ: jednak odškodniť správny orgán, ktorý nemohol nakladať s dlžnou sumou, pričom úroky zodpovedajú aktualizovanej hodnote sumy, ktorú hospodársky subjekt neoprávnene prijal, a jednak vylúčiť akúkoľvek výhodu, ktorú by tento hospodársky subjekt získal ako príjemca preplatku zo získanej pomoci, k čomu by došlo, pokiaľ by takéto preplatky boli bezúročné [34].

52. Pokiaľ ide o právny štatút nároku na úroky, Súdny dvor v rozsudku Pfeifer & Langen I konštatoval, že tento nárok má akcesorickú povahu vo vzťahu k vymáhaniu neoprávnene získaných súm (istiny). [35] Navyše treba mať na zreteli druhý charakteristický znak, ktorým je zákonný pôvod, pokiaľ je výber úrokov stanovený v odvetvovej právnej úprave Únie (na rozdiel od nároku na úroky podľa všeobecných predpisov). Ako som už uviedol, v prejednávanom prípade článok 11 ods. 3 nariadenia č. 3665/87 a článok 5a nariadenia č. 3002/92 výslovne upravujú nárok na úroky.

53. Tento akcesorický záväzok, ktorý má zákonný pôvod, má dva následky: a) núti vnútroštátny správny orgán, aby vymáhal úroky, aj keď ich presný výpočet možno vykonať až po vrátení neoprávnene získanej sumy (stačí vynásobiť túto sumu príslušnou sadzbou a časom, ktorý uplynul od vyplatenia do vrátenia), a b) poskytuje právnu istotu hospodárskemu subjektu, ktorý sa dopustil porušenia a ktorý vopred vie, že musí v každom prípade zaplatiť tieto úroky.

54. Vzhľadom na účel výberu úrokov a ich právne znaky premlčacia doba nároku na úroky plynie súbežne s premlčacou dobou hlavnej pohľadávky, teda pohľadávky týkajúcej sa sumy, ktorú porušovateľ neoprávnene prijal a ktorú musí vrátiť.

32 — Teda 6. apríla 2010, pokiaľ ide o vývoznú pomoc na sladový jačmeň, a 27. septembra 2010, pokiaľ ide o vývoznú pomoc na pšenicu obyčajnú.

33 — Pozri KILLMANN, B.-R., GLASER, S.: *Verordnung (EG, EURATOM) Nr. 2988/95 über den schutz der finanziellen Interessen der Europäischen Gemeinschaften – Kommentar*. Wien; Graz: NWN Neuer Wissenschaftlicher Verlag/Berliner Wissenschafts-Verlag, 2011, s. 95.

34 — Súhlasím s týmto záverom, ku ktorému dospela generálna advokátka Sharpston v návrhoch, ktoré predniesla vo veci Pfeifer & Langen I (C-564/10, EU:C:2012:38, bod 64).

35 — Bod 48 rozsudku.

55. Tento akcesorický charakter je však obmedzený režimom premlčania podľa nariadenia č. 2988/95, ktorý treba spomenúť už teraz bez toho, aby boli dotknuté podrobnejšie úvahy, ktoré v tejto súvislosti uvediem v rámci odpovede na piatu prejudiciálnu otázku. Ak správny orgán – ako to bolo v prejednávanom prípade – najprv uplatní len nárok na vrátenie istiny, nárok na úroky sa môže oddeliť a stať na účely premlčania do určitej miery samostatným.[36] Na rozhodnutia alebo opatrenia prijaté s cieľom vymôcť hlavnú pohľadávku sa vzťahuje lehota stanovená v článku 3 ods. 2 nariadenia č. 2988/95[37] (alebo príslušná lehota stanovená vnútroštátnym právom), zatiaľ čo v prípade, ak sa nárok na úroky výslovne neuplatní, naďalej preň platí mimoriadna premlčacia doba podľa článku 3 ods. 1 štvrtého pododseku toho istého nariadenia.

56. Uplatnenie tejto mimoriadnej maximálnej premlčacej doby nároku na úroky je odôvodnené, lebo takáto lehota má absolútny charakter, teda platí pre akékoľvek konanie, ktoré bolo začaté, a to aj pre konanie, ktoré spôsobilo prerušenie premlčania. Ak po ôsmich rokoch od vzniku nároku na úroky toto konanie nebolo zavŕšené opatrením alebo sankciou[38], podľa citovaného ustanovenia dôjde *eo ipso* k premlčaniu nároku na ich uplatnenie[39].

b) O *dies a quo*: Pokračujúca alebo jednorazová nezrovnalosť?

57. Otázka vnútroštátneho súdu (či nárok na úroky vyplýva z pokračujúcej alebo opakujúcej sa nezrovnalosti) sa zdá v tomto štádiu analýzy logická, keďže v prípade, ak by bola zodpovedaná kladne, uplatnil by sa článok 3 ods. 1 druhý pododsek nariadenia č. 2988/95, podľa ktorého *dies a quo* na počítanie premlčania zodpovedá okamihu, keď sa nezrovnalosť skončila. Ak by sa pripustil tento názor, nárok na uplatnenie úrokov by v prejednávanom prípade nebol premlčaný.

58. Nemyslím si však, že nezaplatenie úrokov možno považovať za *pokračujúcu alebo opakujúcu sa nezrovnalosť*. Podľa judikatúry Súdneho dvora pod „pokračujúcou alebo opakujúcou sa“ nezrovnalosťou v zmysle článku 3 ods. 1 druhého pododseku nariadenia č. 2988/95 treba rozumieť nezrovnalosť, ktorej sa dopustí hospodársky subjekt, ktorý získa hospodárske výhody zo súboru podobných operácií, ktorými sa porušuje rovnaké ustanovenie práva Únie.[40]

59. Ak vychádzame z tohto predpokladu, existuje niekoľko dôvodov, ktoré svedčia v prospech zápornej odpovede na uvedenú otázku. V prvom rade nárok na úroky nevzniká priamo z porušenia právneho predpisu Únie. *Nezrovnalosti* v zmysle článku 3 ods. 1 druhého pododseku nariadenia č. 2988/95 majú hmotnoprávny charakter, teda predpokladajú ďalšie (pokračujúce alebo opakované) porušenia hmotnoprávnej úpravy pomoci. Na základe týchto *hmotnoprávnych* porušení, ktorými hospodársky subjekt, ktorý sa ich dopustil, neoprávnene získal hospodársku výhodu, vzniká povinnosť vrátiť istinu a úroky, ale neuhradenie úrokov automaticky nepredstavuje nové porušenie alebo nezrovnalosť.

36 — V nároku na úroky sa spájajú akcesorické znaky so znakmi samostatnosti. Tento nárok je akcesorický v rozsahu, v akom predpokladá existenciu hlavnej pohľadávky, z ktorej plynú úroky. Keď však tento nárok vznikne, môže samostatne existovať a môže byť predmetom určitých konaní a právnych úkonov, a to už nezávisle od hlavnej pohľadávky (napríklad žaloby, prevodu na tretiu osobu, záložného práva alebo exekúcie). Splatenie hlavnej pohľadávky nemá vplyv na splatné úroky, ktoré ešte neboli uhradené, ibaže z okolností možno jednoznačne vyvodiť, že boli konkludentne odpustené.

37 — Rozsudkom z 3. septembra 2015, Sodiaal International (C-383/14, EU:C:2015:541, bod 33), bolo nad rámec jeho doslovného znenia (v ktorom sa hovorí o sankcii) rozšírené uplatnenie maximálnej osemročnej premlčacej doby podľa článku 3 ods. 1 štvrtého pododseku nariadenia č. 2988/95 na opatrenia uvedené v článku 4 tohto nariadenia.

38 — S výnimkou prípadu, keď bolo prerušené pre začatie trestného konania voči danému hospodárskemu subjektu v súvislosti s tými istými skutočnosťami v zmysle článku 6 ods. 1 nariadenia č. 2988/95, na ktorý odkazujú pravidlá týkajúce sa mimoriadnej lehoty.

39 — Tento prístup navyše neodporuje judikatúre Súdneho dvora, ktorý v súvislosti s premlčaním – aspoň zatiaľ – konštatoval len akcesorický charakter nároku na úroky vo vzťahu k istine, pokiaľ už došlo k jej premlčaniu. Pozri rozsudok Pfeifer & Langen I (bod 51).

40 — Pozri rozsudok z 11. januára 2007, Vonk Dairy Products (C-279/05, EU:C:2007:18, bod 41).

60. V druhom rade, aj keby sa neuhradenie istiny a úrokov považovalo za porušenie právnej povinnosti, hospodárske výhody získané porušovateľom by nepochádzali zo „súboru podobných operácií“, keďže nárok na úroky nevyplýva z viacerých operácií. Ako som už poznamenal, každodenné narastanie úrokov, kým nedôjde k úhrade istiny, vyplýva z toho, že úroky slúžia na kompenzáciu straty nominálnej hodnoty sumy prijatej porušovateľom, ktorá si vyžaduje každodenné úpravy. Tento meniaci sa postup výpočtu neznamená, že hospodársky subjekt každý deň porušuje rovnaké ustanovenie práva Únie tým, že vykonáva podobnú operáciu ako v predchádzajúci deň.

61. Ak teda odmietneme tvrdenie o pokračujúcej alebo opakujúcej sa nezrovnalosti, v ktorom okamihu začína plynúť premlčacia doba nároku správneho orgánu na úroky? V súvislosti s jednorazovými nezrovnalosťami (o aké ide v prejednávanej veci) Súdny dvor spresnil, že ich vznik spôsobuje začatie premlčacej doby, ak existuje konanie alebo opomenutie hospodárskeho subjektu porušujúce právo Únie, ako aj škoda alebo potenciálna škoda pre rozpočet Únie.[41] Podľa tej istej judikatúry z toho vyplýva, že premlčacia doba začína plynúť, keď dôjde tak k porušeniu práva Únie, ako aj ku vzniku škody pre rozpočet Únie.[42]

62. Podľa Súdneho dvora sa *dies a quo* nemusí zhodovať s dňom, keď Komisia (alebo v tomto prípade príslušný vnútroštátny orgán) zistí pochybenie[43], ale s dňom, keď došlo k zavŕšeniu nezrovnalosti.

63. Z opisu skutkových okolností sporu jednoznačne nevyplýva, či k vyplateniu vývoznej náhrady za jačmeň a vývoznej pomoci na pšenicu došlo pred spáchaním porušení alebo po ich spáchaní. *Dies a quo* na výpočet premlčacej doby nároku na úroky by zodpovedal buď dátumu spáchania porušenia (ak k nemu došlo po vyplatení náhrady alebo pomoci), alebo dátumu platby (ak k nej došlo po porušení hmotnoprávnych predpisov), lebo k spáchaniu nezrovnalosti došlo len v jednom z týchto okamihov.[44]

64. Podľa môjho názoru uvoľnenie colnej zábezpeky (ktoré vnútroštátny spomenul vo svojej tretej otázke) nemá vplyv na určenie začiatku plynutia premlčacej doby nároku na úroky. Ako vyplýva z článku 11 ods. 3 nariadenia č. 3665/87, „príjemca [je] povinný vrátiť neoprávnene získané sumy… zvýšené o úroky vypočítané za čas, ktorý uplynul od vyplatenia náhrad po ich vrátenie“. To isté ustanovenie v písmene b) síce stanovuje osobitné pravidlo počítania, ale týmto pravidlom sa nezavádza nový *dies a quo*: ide len o kritérium na konkretizáciu úrokov v prípade zloženia colnej zábezpeky.[45]

65. Lehota na uplatnenie hlavnej pohľadávky a premlčacia doba nároku na úroky začínajú plynúť v konečnom dôsledku vtedy, keď sa uskutoční každá z nezrovnalostí, pričom v prejednávanom prípade nebola zistená pokračujúca alebo opakujúca sa nezrovnalosť v zmysle článku 3 ods. 1 druhého pododseku nariadenia č. 2988/95.

c) O neuplatnení nároku na úroky

66. Vnútroštátny súd chce vedieť, aký vplyv má neuvedenie úrokov vo výzve na uhradenie hlavnej pohľadávky na premlčaciu dobu. Vo štvrtej a piatej prejudiciálnej otázke sa z tohto hľadiska poukazuje tak na lehotu podľa článku 3 ods. 1 prvého pododseku nariadenia č. 2988/95 („všeobecná lehota“, ktorá je štvorročná alebo dlhšia, ak to stanovuje vnútroštátne právo), ako aj na lehotu uvedenú v článku 3 ods. 1 štvrtom pododseku tohto nariadenia (osemročná „mimoriadna lehota“).

41 — Rozsudok zo 6. októbra 2015, Firma Ernst Kollmer Fleischimport und -export (C-59/14, EU:C:2015:660, bod 24).

42 — Tamže, bod 29 a výrok rozsudku.

43 — Pozri rozsudky z 2. decembra 2004, José Martí Peix/Komisia (C-226/03 P, EU:C:2004:768, body 25 a 26) a Pfeifer & Langen II (bod 67).

44 — Rozsudok zo 6. októbra 2015, Firma Ernst Kollmer Fleischimport und -export (C-59/14, EU:C:2015:660, bod 26).

45 — V prípade spoločnosti Glencore by sa úroky vzhľadom na to, že došlo k uvoľneniu colnej zábezpeky, počítali od jej vrátenia do dňa predchádzajúceho vráteniu sumy zodpovedajúcej colnej zábezpeke zvýšenej o tieto úroky [článok 11 ods. 3 písm. b) nariadenia č. 3665/87].

67. Cieľom všeobecnej lehoty je zabezpečenie právnej istoty hospodárskych subjektov [46], aby boli tieto subjekty schopné samy určiť, ktoré z ich transakcií sú uzavreté s konečnou platnosťou a ktoré ešte môžu byť predmetom konaní [47]. Domnievam sa, že nič nebráni uplatneniu tejto judikatúry aj na mimoriadnu lehotu, keďže táto lehota stanovuje absolútnu maximálnu lehotu, ktorá zabezpečuje vyššiu mieru právnej istoty.

68. Pre nárok na úroky z dlhu vyplývajúceho z neoprávneného prijatia pomoci z rozpočtu Únie v zásade platí všeobecná lehota a právny režim, ktorý ju upravuje. Preto môže v prípadoch uvedených v článku 3 ods. 1 treťom pododseku nariadenia č. 2988/95 dôjsť k prerušeniu premlčania, v dôsledku ktorého začne po každom prerušení plynúť nová štvorročná lehota.

69. V prejednávanej veci podľa opisu skutkového stavu v uznesení vnútroštátneho súdu francúzske colné orgány vykonali kontroly v rokoch 2001 (v súvislosti s jačmeňom) a 2003 (v súvislosti s pšenicou obyčajnou). Ak by tieto kontroly spĺňali nevyhnutné požiadavky (ak by im teda predchádzali príslušné oznámenia, ak by boli dostatočne presné na prešetrenie príslušných nezrovnalostí a ak by nemali výlučne všeobecný charakter) [48], čo musí overiť vnútroštátny súd, bolo by možné považovať ich za „konanie“ v zmysle článku 3 ods. 1 prvého pododseku nariadenia č. 2988/95. Keďže obe kontroly boli vykonané počas všeobecnej premlčacej doby, spôsobili jej prerušenie, a to tak pokiaľ ide o vrátenie pohľadávky, ako aj zaplatenie úrokov z dôvodu akcesorickej povahy úrokov vo vzťahu k hlavnej pohľadávke.

70. Na základe vydania platobných výmerov v roku 2004 (v súvislosti s jačmeňom) a v roku 2005 (v súvislosti s pšenicou obyčajnou) by došlo k ďalšiemu prerušeniu lehoty v súlade s článkom 3 ods. 1 prvým pododsekom nariadenia č. 2988/95. Dalo by sa diskutovať o tom, či vzhľadom na povahu týchto platobných výmerov došlo k prerušeniu premlčania len v súvislosti s uplatnením hlavných pohľadávok, keďže v týchto platobných výmeroch neboli spomenuté úroky. Táto diskusia by však bola v každom prípade nepodstatná, lebo počas osemročnej lehoty (počítanej od spáchania nezrovnalosti) vôbec nebolo prijaté rozhodnutie o úrokoch, pričom táto lehota bola absolútnou lehotou stanovenou v článku 3 ods. 1 štvrtom pododseku, ako som zdôraznil v predchádzajúcich bodoch týchto návrhov.

71. Predpoklad, že nároky sa musia uplatniť, lebo inak sa premlčia, v celom rozsahu platí pre orgán verejnej moci, aj keď jeho práva alebo povinnosti majú zákonný základ. Vnútroštátne orgány, ktoré – tak ako v spore vo veci samej – viac ako osem rokov zanedbávali svoju povinnosť domáhať sa zaplatenia úrokov, ich nemôžu neskôr žiadať *sine die* v rozpore s absolútnym charakterom mimoriadnej lehoty podľa článku 3 ods. 1 štvrtého pododseku nariadenia č. 2988/95. Taký výsledok by nielenže nepriaznivo ovplyvnil právnu istotu hospodárskych subjektov, ale tiež by narušil rovnováhu, ktorú normotvorca dosiahol v uvedenom nariadení, medzi ochranou finančných prostriedkov Únie a právnou istotou, ktorú chce normotvorca chrániť.

72. Za týchto okolností je nepodstatné, že neuplatnenie nároku na úroky zodpovedalo – ako francúzska vláda uznala na pojednávaní – určitým vnútroštátnym politickým usmerneniam, ktoré platili až do roku 2010. Táto skutočnosť dokonca zhoršuje procesné postavenie tejto vlády, keďže uvedené usmernenia boli v rozpore s povinnosťami vymáhať v každom prípade tak istinu, ako aj splatné úroky, ktoré ukladajú odvetvové nariadenia.

46 — Rozsudky z 24. júna 2004, Handlbauer (C-278/02, EU:C:2004:388, bod 40), a z 28. októbra 2010, SGS Belgium a i. (C-367/09, EU:C:2010:648, bod 68).

47 — Rozsudky Pfeifer & Langen II (body 24 a 64) a z 3. septembra 2015, Sodiaal International (C-383/14, EU:C:2015:541, bod 30).

48 — Rozsudky z 24. júna 2004, Handlbauer (C-278/02, EU:C:2004:388, bod 40), a z 28. októbra 2010, SGS Belgium a i. (C-367/09, EU:C:2009:648, bod 69).

73. Francúzsky správny orgán teda po tom, čo vyvolal túto situáciu, nemohol preniesť zodpovednosť na hospodárske subjekty a žiadať od nich – keď už uplynula mimoriadna osemročná premlčacia doba (vrátane prerušení, ktoré som spomenul vyššie) –, aby zaplatili úroky, ktoré tento orgán od začiatku nežiadal.

74. Požiadavka odbornej starostlivosti pri konaní orgánov verejnej moci navyše úplne zodpovedá judikatúre Súdneho dvora, v ktorej sa zdôrazňuje všeobecná povinnosť náležitej starostlivosti pri preskúmaní správnosti platieb, ktoré tieto orgány vykonali a ktoré zaťažujú rozpočet Únie. Táto povinnosť vyplýva z veľmi široko formulovaného článku 4 ods. 3 ZEÚ, podľa ktorého musia členské štáty prijať všetky opatrenia, „aby zabezpečili plnenie záväzkov vyplývajúcich zo zmlúv alebo z aktov inštitúcií Únie“. K týmto aktom patria akty určené na odstránenie nezrovnalostí [49], vrátane tých, na ktorých je založená povinnosť zaplatiť úroky, ak to stanovuje právo Únie.

75. Ak by sa pripustilo, že pre členské štáty môže platiť dlhšia lehota, než aká je stanovená v článku 3 ods. 1 štvrtom pododseku nariadenia č. 2988/95, pokiaľ ide o uplatnenie nároku na úroky, v konečnom dôsledku by to podporovalo vnútroštátne orgány v ich nečinnosti pri uplatňovaní nároku na úroky vyplývajúceho z nezrovnalostí a hospodárske subjekty by zároveň boli počas dlhého a neurčitého obdobia vystavené právnej neistote. [50]

76. V konečnom dôsledku sa domnievam, že ak boli prijaté vykonávacie opatrenia v zmysle článku 4 nariadenia č. 2988/95, ktorými sa požaduje splatenie hlavnej pohľadávky, skutočnosť, že v týchto opatreniach nie je spomenutá úhrada úrokov, spôsobuje, že na nárok na tieto úroky sa vzťahuje mimoriadna premlčacia doba podľa článku 3 ods. 1 štvrtého pododseku tohto nariadenia.

D – *O šiestej prejudiciálnej otázke*

1. Pripomienky účastníkov konania

77. Glencore sa domnieva, že lehotu podľa článku 3 ods. 1 prvého pododseku nariadenia č. 2988/95 nemožno nahradiť lehotou podľa článku 2224 francúzskeho občianskeho zákonníka v znení vyplývajúcom zo zákona č. 2008-561. Podľa jej názoru nie je daná žiadna z dvoch možností, ktoré uznáva Súdny dvor, teda že a) vnútroštátne právo stanovuje premlčaciu dobu týkajúcu sa vrátenia neoprávnene získanej pomoci z európskych zdrojov (podľa spoločnosti Glencore je tento článok francúzskeho občianskeho zákonníka ustanovením všeobecnej povahy, ktoré nie je osobitné) [51] a b) existuje dostatočne predvídateľná súdna prax týkajúca sa nového znenia tohto článku [52].

78. Glencore navyše tvrdí, že ak by sa na nezrovnalosti, ku ktorým došlo v rokoch 1999 a 2000, analogicky uplatnila päťročná premlčacia doba podľa článku 2224 francúzskeho občianskeho zákonníka, ktorá bola zavedená v roku 2008, odporovalo by to právnej istote.

79. Francúzska vláda a Komisia zhodne tvrdia, že na túto otázku treba odpovedať kladne.

49 — Pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. septembra 2014, Cruz & Companhia (C-341/13, EU:2014:2230, bod 62 a citovanú judikatúru).

50 — Tamže.

51 — Cituje rozsudok z 5. mája 2011, Ze Fu Fleischhandel a Vion Trading (C-201/10 a C-202/10, EU:2011:282, body 46 a 53).

52 — Tamže, body 29 a 33, ako aj rozsudok zo 17. septembra 2014, Cruz & Companhia (C-341/13, EU:2014:2230, body 56 a 57).

80. Podľa francúzskej vlády treba zohľadniť jednak to, že v čase spáchania nezrovnalostí článok 2277 francúzskeho občianskeho zákonníka stanovoval päťročnú lehotu pre všetky úroky plynúce z pôžičiek a všeobecnejšie pre všetky platby počítané podľa rokov, akými sú splatné úroky, o ktoré ide v prejednávanej veci. Okrem toho zastáva názor, že (nová) päťročná lehota zavedená v roku 2008 je v súlade s právom Únie, lebo členské štáty sú oprávnené predĺžiť lehoty uvedené v článku 3 ods. 1 a 2 nariadenia č. 2988/95, čo potvrdil Súdny dvor [53], a v tomto prípade je to primerané [54].

81. Komisia tvrdí, že členské štáty môžu uplatniť dlhšie lehoty, ktoré vyplývajú z ustanovení všeobecného práva. [55] Dodáva, že podľa Súdneho dvora predĺženie premlčacej doby a jej okamžité uplatnenie neporušuje práva zaručené článkom 7 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý zodpovedá článku 49 Charty základných práv Európskej únie. [56] Napokon v súvislosti s právnou istotou uvádza, že hospodárske subjekty nemôžu legitímne očakávať, že bude zachovaný existujúci stav, ktorý môže byť zmenený rozhodnutiami, ktoré inštitúcie prijmú v rámci svojej voľnej úvahy. [57]

2. Posúdenie

82. Šiestou a poslednou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či v práve Únie existuje nejaká prekážka, ktorá by bránila uplatneniu päťročnej premlčacej doby podľa článku 2224 francúzskeho občianskeho zákonníka na spor vo veci samej.

83. Vzhľadom na odpoveď na štvrtú a piatu otázku, ktorú som navrhol, majú ďalej uvedené úvahy výlučne subsidiárny charakter a uvádzam ich pre prípad, že by sa Súdny dvor s uvedenou odpoveďou nestotožnil a konštatoval by, že uplatnenie nároku na úroky je vykonávacím opatrením v zmysle článku 3 ods. 2 nariadenia č. 2988/95.

84. Na základe článku 3 ods. 3 tohto nariadenia sa pravidlá týkajúce sa dĺžky premlčacích dôb uvedených v článku 3 ods. 1 a 2 uplatnia podporne vo vzťahu k pravidlám, ktoré členské štáty stanovia vo svojich právnych poriadkoch. Ako uviedli účastníci tohto konania, Súdny dvor vo svojej judikatúre priznal členským štátom širokú mieru voľnej úvahy, pokiaľ ide o stanovenie dlhších premlčacích dôb, ktoré zamýšľajú uplatňovať v prípade nezrovnalostí poškodzujúcich finančné záujmy Únie, pričom tieto premlčacie doby môžu navyše vyplývať z ustanovení všeobecného práva, ktoré platili pred nadobudnutím účinnosti nariadenia č. 2988/95 [58] alebo ktoré vyplývajú z neskoršej novelizácie [59].

85. Pokiaľ ide o francúzske právo, z predložených písomností vyplýva určitý rozpor medzi Tribunal administratif de Melun (Správny súd v Melune) a francúzskou vládou: uvedený súd tvrdí, že v čase skutkových okolností sporu neexistovalo ustanovenie francúzskeho práva, ktoré by mohlo nahradiť štvorročnú lehotu podľa nariadenia č. 2988/95, keďže všeobecná lehota, ktorá v tom čase platila, bola tridsaťročná a Súdny dvor výslovne konštatoval, že lehota v tejto dĺžke nemôže nahradiť uvedenú štvorročnú lehotu [60]; francúzska vláda naopak uvádza, že článok 2277 občianskeho zákonníka už vtedy stanovoval päťročnú lehotu pre všetky nároky na úroky plynúce z pôžičiek.

53 — Rozsudky z 29. júla 2009, Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb a i. (C-278/07 až C-280/07, EU:2009:38, bod 42), z 5. mája 2011, Ze Fu Fleischhandel a Vion Trading (C-201/10 a C-202/10, EU:2011:282, bod 25), a zo 17. septembra 2014, Cruz & Companhia (C-341/13, EU:2014:2230, bod 54).

54 — Rozsudok z 5. mája 2011, Ze Fu Fleischhandel a Vion Trading (C-201/10 a C-202/10, EU:2011:282, bod 37).

55 — Rozsudok z 29. júla 2009, Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb a i. (C-278/07 až C-280/07, EU:2009:38, bod 47).

56 — Rozsudok z 8. septembra 2015, Taricco (C-105/14, EU:2015:555, bod 57).

57 — Rozsudok zo 17. októbra 1996, Lubella (C-64/95, EU:1996:388, bod 31).

58 — Rozsudok zo 17. septembra 2014, Cruz & Companhia (C-341/13; EU:2014:2230, body 55 a 56, ako aj citovaná judikatúra).

59 — Tamže, bod 63 a citovaná judikatúra.

60 — Rozsudok z 21. decembra 2011, Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre (C-465/10, EU:C:2011:867, body 65 a 66, ako aj citovaná judikatúra).

86. Keďže ide o otázku vnútroštátneho práva, neprináleží Súdnemu dvoru, ale vnútroštátnemu súdu, aby vo svojom právnom poriadku našiel ustanovenie, ktoré môže primerane nahradiť premlčacie doby podľa článku 3 ods. 1 a 2 nariadenia č. 2988/95. Dokonca by bolo možné položiť si otázku, či súčasťou francúzskeho práva nie je ustanovenie správneho práva, ktoré by upravovalo premlčacie lehoty týkajúce sa pohľadávok orgánov verejnej moci voči jednotlivcom, vrátane hospodárskych subjektov. Ak tomu tak nie je, vnútroštátny súd by mal v medziach procesných predpisov preskúmať aj tvrdenie, ktoré francúzska vláda uviedla v tomto konaní.

87. Keďže oba články francúzskeho občianskeho zákonníka (teda bývalý článok 2277, ktorý platil v čase, keď došlo k skutkovým okolnostiam, a nový článok 2224, ktorým bola nahradená všeobecná tridsaťročná premlčacia doba), stanovujú päťročnú premlčaciu dobu, v každom prípade sa domnievam, že oba články spĺňajú požiadavku proporcionality. Samotné predĺženie o jeden rok v porovnaní s lehotou uvedenou v článku 3 ods. 1 a 2 nariadenia č. 2988/95 nejde nad rámec toho, čo je nevyhnutné na to, aby sa vnútroštátnym orgánom umožnilo začať konanie o nezrovnalosti poškodzujúcej finančné záujmy (čo je cieľom vrátenia neoprávnene získaných výhod a výberu splatných úrokov), ani nepodporuje tieto orgány v ich nečinnosti pri boji proti takým nezrovnalostiam. [61]

88. Čo sa týka právnej istoty, domnievam sa, že nemožno uznať tvrdenie, že po zrušení tridsaťročnej premlčacej doby by uplatnenie novej päťročnej premlčacej lehoty podľa článku 2224 francúzskeho občianskeho zákonníka odporovalo tejto právnej zásade (názor spoločnosti Glencore). Opatrenia, ktoré boli prijaté v súvislosti so zistenými nezrovnalosťami, pokiaľ ide o vývoznú pomoc na jačmeň a pšenicu obyčajnú, pochádzajú z rokov 2004 a 2005 [62] a v každom prípade prerušili plynutie tridsaťročnej premlčacej doby, ktorá v tom čase platila. Keď tieto opatrenia boli prijaté, už nespadali do pôsobnosti článku 3 ods. 1, ale do pôsobnosti článku 3 ods. 2 nariadenia č. 2988/95.

89. Odvtedy by sa totiž mala počítať premlčacia doba nárokov na úroky (ako aktov na vykonanie opatrení na vymoženie istiny) s prihliadnutím na všetky faktory, ktoré môžu prerušiť plynutie tejto doby, ako je podanie žaloby vo veci správneho súdnictva a zaplatenie istiny. V tejto súvislosti sa v spise [63] uvádza, že tieto opatrenia boli napadnuté žalobou na francúzskom správnom súde, čo by zasa prerušilo plynutie premlčacej doby týkajúcej sa vykonania opatrení do roku 2010, keď sa uskutočnila platba. V tomto roku už platilo nové všeobecné pravidlo premlčania uvedené v článku 2224 francúzskeho občianskeho zákonníka.

90. Preto sa domnievam, že za okolností sporu vo veci samej by právo Únie nebránilo uplatneniu lehôt stanovených v článku 2224 francúzskeho občianskeho zákonníka na premlčaciu dobu, ktorá ku dňu nadobudnutia účinnosti zákona č. 2008-561 ešte neuplynula.

VI – Návrh

91. Na základe vyššie uvedených úvah navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na otázky, ktoré položil Tribunal administratif de Melun (Správny súd v Melune, Francúzsko), takto:

1. Článok 3 ods. 1 nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 z 18. decembra 1995 o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev sa uplatní na výber úrokov splatných na základe opatrení prijatých v súlade s článkom 11 ods. 3 nariadenia Komisie (EHS) č. 3665/87 z 27. novembra 1987, ktorým sa stanovujú spoločné podrobné pravidlá uplatňovania vývozných náhrad za poľnohospodárske výrobky [*neoficiálny preklad*] a článkom 5a nariadenia Komisie (EHS) č. 3002/92 zo 16. októbra 1992 o ustanovení spoločných podrobných pravidiel na overovanie použitia a/alebo miesta určenia intervenčných produktov.

61 — Rozsudok zo 17. septembra 2014, Cruz & Companhia (C-341/13, EU:2014:2230, body 61 a 62).

62 — Aj keď v prípade pšenice obyčajnej boli opatrenia z novembra 2005 oznámené v januári 2006.

63 — V písomných pripomienkach spoločnosti Glencore, pričom žiadny iný účastník konania to nepoprel.

2. V situácii, o akú ide v prejednávanej veci, nárok na vyplatenie úrokov za každú z dvoch hlavných pohľadávok:

   — nevyplýva z pokračujúcej alebo opakujúcej sa nezrovnalosti v zmysle článku 3 ods. 1 druhého pododseku nariadenia č. 2988/95 a

   — premlčí sa uplynutím osemročnej lehoty stanovenej v článku 3 ods. 1 štvrtom pododseku nariadenia č. 2988/95, ktorá začína plynúť v deň zavŕšenia nezrovnalosti, na ktorej je založená povinnosť zaplatiť hlavnú pohľadávku.

3. Právo Únie nebráni uplatneniu lehôt stanovených v článku 2224 francúzskeho občianskeho zákonníka na premlčaciu dobu, ktorá ku dňu nadobudnutia účinnosti zákona č. 2008-561 ešte neuplynula.